

NATIONELLT CENTER
för RETT SYNDROM & NÄRLIGGANDE DIAGNOSER

Musorik

Musik/Motorik

För barn med Rett syndrom
- och alla andra barn.

Märith Bergström-Isacsson, Musikterapeut
Gunilla Larsson, Leg. Sjukgymnast

Musorik Musik/Motorik

DVD med häfte utgivet av: Rett Center Östersund www.rettcenter.se

Författare: © Märith Bergström-Isacsson marith.bergstrom-isacsson@jll.se och

Gunilla Larsson, gunilla.e.larsson@jll.se

Formgivning: Trampolin PR

Illustrationer: © Anna Erlandsson och Malin Almén/Tant-i-Loop

ISBN: 978-91-633-3019-3

Innehåll

Författarnas tack	4	Båten	22
Inledning	5	Bakom ryggen	24
Presentation	6	Handen	26
Författarnas tankar	8	Inte så lätt	28
Musorik	11	Knuffen	30
Musoriksång	12	Hoppsång	32
Vad heter du då?	14	Flygplanet	34
Hej hallå	16	Slut	36
En blomma	18	Materialförslag	38
Sitta & titta	20		

Författarnas tack

Vi vill framföra våra tack till Patricia, hennes familj samt barn och personal på den skola och förskola i Vindeln, Sverige, som vi fick lov att besöka för att praktiskt arbeta med materialet.

Vi vill även tacka Tant-i-Loop Film/Malin Almén, Anna Erlandsson och Ingrid Wigur som gjort de fina animationerna. Birgitta Hagbard, Maria Haskins och Tony Wigram för språklig granskning i den engelska versionen samt Tommy Andersson för hans musikaliska kreativitet.

Projektet har fått ekonomiskt stöd av: Filmpool Jämtland, Länskulturn, Rett Center*, Tant-i-Loop Film och Östersunds kommun, alla dessa från Östersund, Sverige.

Deras hjälp har varit värdefull och viktig för att kunna producera Musorik.

*Rett Center är nuvarande Nationellt Center för Rett syndrom och närliggande diagnoser

Inledning

MUSORIK ÄR ETT musik- och -rörelsematerial som kommit till utifrån ett samarbete mellan musikterapeut Märith Bergström-Isacsson och sjukgymnast Gunilla Larsson vid Rett Center på Frösön. De har under ett antal år arbetat tillsammans i det tvärfackliga team som arbetar specifikt med Rett syndrom. Rett Center är ett nationellt center som bedriver specialistvård, konsultinsatser, forskning och utveckling.

SÅNGERNA OCH RÖRELSENA är tänkta för små barn med eller utan funktionshinder. Att arbeta med kroppsrörelser på ett medvetet sätt redan när barnen är små, så små att man kan ha dem i knäet, kan hjälpa till att förebygga problem längre fram. Det är betydligt

enklare och roligare att genomföra rörelserna om det finns en anledning att göra dem. I de specialskrivna sångerna bärs rörelsen fram på ett naturligt sätt och blir på så sätt en trevlig stund. Det är annars lätt att bli så inriktad på att träna att lusten och glädjen glöms bort.

MUSIK ÄR RÖRELSE I SIG; svängningar som når våra öron och vår kropp och som i sin tur genererar rörelse. Det är en anledning så bra som någon att använda sig av musik i samband med kroppsrörelser.

VI VET AV ERFARENHET att musik är en bra väg till kommunikation och förståelse för barn med Rett syndrom och andra funktionshinder.

BOKEN DU NU HÅLLER i din hand innehåller en kort presentation av författarna och kompositören, samt deras tankar kring boken. Sångerna kommer i den speciella ordning som de helst bör genomföras. Det är naturligtvis upp till var och en om man följer ordningen, men det är en rekommendation. I samband med varje sång och rörelse finns det dessutom en kort beskrivning av hur man kan göra rörelserna och vad man vill uppnå för mål med dem.

MATERIALET ÄR VÄL GENOMTÄNKT och varje övning innehåller både musikterapeutiska och sjukgymnastiska mål. Med hjälp av Musorik arbetar man med flera sinnen, både inifrån och ut och utifrån och in.

I materialet ingår en animerad film gjord av filmteamet Tant-i-loop film som illustrerar övningarna. Vid utdelningen av Guldbaggar 2005 belönades en av medlem-

marna i teamet, Anna Erlandsson, med en sådan för sin animerade film ”Glenn, the Great Runner”.

VI HOPPAS ATT BOKEN och filmen kommer att vara till hjälp och inspiration i ert arbete.

LYCKA TILL!

NATIONELLT CENTER
för RETT SYNDROM & NÄRLIGGANDE DIAGNOSER

Presentation

MÄRITH BERGSTRÖM-ISACSSON har arbetat många år som musikhandledare inom områden som barn/babyrytmik, särskola/träningsskola, autismcenter, barnhabilitering samt utbildare för förskole- och skolpersonal i ämnet musik.

HON BÖRJADE I MITTEN av 90-talet arbeta som musikerapeut vid Rett Center, vidareutbildade sig vid Kungliga Musikhögskolan i Stockholm och slutförde 2011 sina doktorandstudier i ämnet musikterapi vid Institutionen för kommunikation och psykologi vid Aalborgs Universitet i Danmark. Avhandlingens titel är ”Music and Vibroacoustic Stimulation in People with Rett Syndrome - A neurophysiological Study” och finns att beställa från Rett Center, www.rettcenter.se.

MÄRITH HAR KOMPONERAT en rad sånger och texter som många gånger har varit specialkonstruerade för att uppnå speciella syften. Bland hennes tidigare utgivna verk finns ”Musik från Topp till Tå” samt ”Mera Musik från Topp till Tå” vilka båda är pedagogiska material för barn mellan 0-8 år samt barn och ungdomar med särskilt behov av stöd.

GUNILLA LARSSON HAR ARBETAT som sjukgymnast för barn och ungdomar med funktionshinder inom habilitering sedan 1978, då hon också kom att intressera sig för det funktionshinder som senare fick namnet Rett syndrom. Sedan mitten av 90-talet har hon varit Rett Centers sjukgymnast och slutförde 2008, som del i sin doktorandutbildning, en lic-avhandling ”Motor

function over time in Rett syndrome - loss, difficulties and possibilities”. Lic-avhandlingen kan beställas på Rett Center. Gunilla fortsätter sina doktorandstudier i ämnet ”Rett syndrom och motorik” vid Umeå Universitet, Institutionen för samhällsmedicin och rehabilitering, sjukgymnastik.

Författarnas tankar

RETT SYNDROM ÄR ETT utvecklingsneurologiskt funktionshinder där barnet uppfattas vara friskt vid födelsen. Senare utvecklar de försening, förlust av kommunikation, handfunktion och grovmotorik. Forskning visar att Rett syndrom är genetisk men i 99% inte ärftligt, att alla delar av hjärnan finns men att det är färre utskott för förbindelser. Variationen i svårighetsgrad är stor vid Rett syndrom. Hos det mycket lilla

barnet är tecknen inte så tydliga, men där finns ofta en instabilitet i bålen som gör att barnet får svårt med lägeförändringar och förflyttningar. Det kan visa sig i skakighet och rädsla. Barnet löser det här genom att försöka hitta kroppslägen som känns trygga och stabila. Det i sin tur leder till mindre variation i motoriken och därmed minskad erfarenhet och upplevelse. Spänningar i fötterna försvårar förmågan att stå och gå och upprepade, inte funktionella handrörelser, kommer ganska tidigt. Hos de något äldre finner man ofta en oliksidighet i kroppen med snedställning i bålen. De ensidiga handrörelserna kan låsa barnet i en mindre funktionell kroppsställning med huvudet ofta framåtfört och axlar och rygg rundade. Resultatet kan bli att personens uppfattning av kroppen blir att den är rak i detta läge vara lustfyllt och motiverande. Musorik kan vara ett sätt att arbeta med dessa frågor och att sätta in övningarna i ett

för barnet tydligt sammanhang. Det kan också ge barnet glädje och trygghet i att kunna använda sin kropp. Att motorik är rörelse är oftast självklart för oss, men vi tänker inte alltid på att även musik är rörelse. Musik i sig är ljudvågor och vibrationer, dvs. rörelser, vilket vi upplever i hela vår kropp. Olika tempon påverkar oss på olika sätt vilket kan användas i t.ex. gång, dans, löpning, gungande. I det material ni håller i er hand har vi försökt kombinera våra olika yrken och erfarenheter till något som vi hoppas ska bli något mer än var del för sig.

DET ÄR INTE ENBART barn med Rett syndrom som har glädje och nytta av att delta i Musik. Alla barn oavsett om de har ett funktionshinder - vilket kan göra att det är obehagligt att inta ett verkligt rakt läge. Andningsstörningar är vanliga och leder ofta till spänningar i skulder- och nackmuskulaturen. En betydande del av funktionshindret vid Rett syndrom är svårigheten att

starta rörelser, dyspraxi. Det kan innebära att ju mer barnet vill utföra en handling desto mer låser sig kroppen. Det innebär också att barnet kan ha förmågor som det inte själv kan visa. Struktur, upprepning och förväntan underlättar och ger barnet möjlighet att använda mer av sina förmågor, till glädje och positiv förstärkning av sin person. Musik har visat sig vara en stark motivationsfaktor och hjälper därmed barnet att kringgå sin dyspraxi.

MAN HAR NOTERAT MÖJLIGHET för vissa personer med Rett syndrom att behålla funktioner, återträna viss funktion och även lära in nytt efter förlustperioden. Den tidiga förlusten/avstannandet av talet gör det viktigt att utveckla alternativa sätt att visa vad man vill, inte vill och att meddela sig med omgivningen. Både musik och motorik kan medverka i detta. Efter att ha arbetat många år med personer med Rett syndrom och sett deras svårigheter men också deras möjligheter, har vi bl.a.

ställt oss följande frågor: Skulle tidiga insatser kunna minska den förlust i grovmotorisk funktion som ses vid Rett syndrom? Fördröja den? Ge personen möjlighet till större variation och glädje i sin motorik? Utveckla kommunikationen? Vår erfarenhet är att tidiga insatser har betydelse och att det man gör bör eller inte, mår bra av att få använda sin kropp, känna lust och glädje i musiken och rörelserna. Musorik-övningarna går naturligtvis att utföra enskilt men glädjen i att göra det tillsammans med andra är inte oviktig – tvärtom!

Musorik

Generella tips:

MAN KAN HA BARNET I KNÄET både sittande på stol eller på golvet vänt in mot de andra barnen i ringen. I det senare fallet kan man välja att ha barnet på sina ben alternativt mellan benen. Om barnet är osäkert kan det vara bra att, till en början, ha barnet vänt mot sig för att stödja och ge trygghet med hjälp av ögonkontakt.

I BÖRJAN KAN BARNET behöva tydlig, handgriplig hjälp i att utföra rörelserna men efterhand kan hjälpen minska och målet är att barnet utför övningen själv, eller i det närmaste själv.

Musoriksång

(Text & Musik Märith Bergström-Isacsson)

C G7 am F C G7 C (repr.G7) C7

//:Välkommen hit till musoriken. Välkommen in i vårt rum.://

F C G7 C (repr.C7)

//:Vi ska jobba med kroppen och sjunga till. 1.Vi ska böja och sträcka – inte sitta still://

G C

2. Vi ska inte sitta still.

Musikterapeutiska mål

Detta är en signal för att förstå vad som ska ske och att sätta igång samt en hjälp i att skapa en tydlig struktur. I startsången ser man även gruppen som helhet.

Sjukgymnastiska mål

En signal till barnet att nu är det kroppen som ska vara med. Röra sig till musiken.

Tips

Ta av skor och strumpor, gunga eller hoppa lätt under sången.

Vad heter du då?

(Text & Musik Märith Bergström-Isacsson)

F G7 F G7 F G7

Vad heter du då?... Hej... Vad heter du då?... Hej... Vad heter du då? ...

F G7 C

Hej... Vá bra att ni är här.

Musikterapeutiska mål

Ett sätt att benämna alla vid namn för att alla ska bli sedda, uppleva gemenskapen i gruppen och känna sig delaktiga och viktiga i det som ska hända i rummet. Viktigt för både individen och gruppen.

Sjukgymnastiska mål

Kroppskontakt, att ta på barnet, kan förstärka känslan av att ”nu är det min tur”. Ögonkontakt är också viktigt i att vara förberedd.

Hej hallå

(Okänd kompositör)

A

E7

A

D

E7

A

Jag tar på dina fötter och säger hej hallå, då svarar dina fötter vad är det som står på?

Jag tar på dina ben, mage, händer, armar, axlar, hals, kinder, rygg, hela kroppen...

Musikterapeutiska mål

Att med musikens hjälp tydliggöra kroppens alla delar samt ge en upplevelse av att allt hänger ihop. Stärkande för jaget och individen. Sången skapar dessutom kontakt och känsla av samhörighet med den person som känner på de olika kroppsdelarna.

Sjukgymnastiska mål

Vi vet att oliksidighet är vanligt vid Rett syndrom och andra funktionshinder, men vi kan oftast inte fråga barnet om kroppens känsel. I det läget är det en fördel för barnet att få så mycket stimulans som möjligt till hela kroppen.

Tips

Beröringen bör ske på ett för barnet behagligt sätt och för vissa barn kan en fast beröring vara behagligare än en ytlig. Kroppslig närhet och beröring kan öka förutsättningen för att barnet ska må bra. Glöm inte tårna!

En blomma

(Text & Musik Märith Bergström-Isacsson)

C am dm7 G7 am7 F dm7 G7 C dm7

Nu när dagen vaknar, då slår blomman ut. Och när mörkret faller kryper den ihop.

C am dm7 G7 am7 F dm7 G7 Cmaj7

Först är kroppen liten, sträcker sakta ut. Kryper sen ihop blir till en liten boll. (3 ggr)

Musikterapeutiska mål

I sången ingår upplevelsen av yttre och inre ramar som ger både en öppning/frihet men även känslan av att hålla ihop sin kropp och sitt "jag". I öppnandet måste man vara varsam eftersom det inte är alla som känner sig trygga nog att öppna sig och på så sätt vara sårbar.

Sjukgymnastiska mål

Att förbereda kroppen inför de övriga rörelserna, mjuka upp den. Man hjälper barnet att mjukt ta ut rörligheten i alla leder och ger en påtaglig/kroppslig känsla av skillnaden mellan stor och liten, böjd kropp och utsträckt kropp. För barn med funktionshinder kan det vara viktigt att börja med små rörelser för att efter hand göra rörelserna större.

Sitta & titta

(Text & Musik Märith Bergström-Isacsson)

dm

A7

F

Man kan vrida huvudet åt höger. Till höger kan man sitta, sitta och titta. Med handen kan man

gm7

dm

A7

dm

vinka, högt upp mot taket, med handen, ja med handen.

Man kan vrida huvudet till vänster....

(2 ggr)

Här ska barnet få hjälp att vrida hela kroppen.

Musikterapeutiska mål

Kommunikation och ögonkontakt. Lek och lust. Det kan vara roligt att möta varandras blickar, vinka och kanske göra grimaser. Sången ger upplevelsen av att se och bli sedd.

Sjukgymnastiska mål

Bålvriddningar kan ge avspänning i kroppen och upprätthåller rörligheten. Vrida bålen är ofta svårt när man känner sig ostadig, det kan orsaka rädsla. Om någon håller en stadigt och lockar till att man vrider sig så går det bättre, är roligt. Stödet kan minskas efterhand.

Båten

(Text & Musik Märith Bergström-Isacsson)

Dmaj7 D7 Cmaj7 D7 Dmaj7 D7 Cmaj7 bm7

Du sitter i knät. Och knät det gungar. Du gungar med. Som en följsam båt. (3-4 ggr)

Musikterapeutiska mål

Lugn, ro och en nära kontakt. En känsla av gemenskap, samhörighet och trygghet i den gemensamma rörelsen.

Sjukgymnastiska mål

Balansövning, rörlighet i bålen till sidorna. Uppleva, känna och efter hand kontrollera rörelsen – känna vad som händer i kroppen och hur den gör för att rätta upp sig igen.

Tips

Försök att göra rörelseutslaget lika åt båda sidor. Börja med liten rörelse och öka senare. För vissa barn kan man göra stora rörelser som ”bus” men inte så snabbt

– barnet ska känna och hinna ta in vad som sker i kroppen. Eftersträvan är att barnet kan sitta fritt med stöd lågt ner.

Bakom ryggen

(Text & Musik Märith Bergström-Isacsson)

C /h /a /g F C G7

1. Vrid dig nu åt sidan titta bakom din rygg. Finns där en giraff eller kanske ett mygg?

C C7 F dm7 C am G7 C

Titta riktigt noga ja vrid dig lite till. Det kanske är ett lejon eller en sill.

2. Se åt andra hållet kan du se nån' annan där. Där finns kanske tårtor eller röda små bär.
Titta riktigt noga ja vrid dig lite till. Där finns kanske godis man kan få om man vill. (2 ggr)

Här ska barnet få hjälp att vrida huvudet, att titta över sin egen axel.

Musikterapeutiska mål

Att genom sångens karaktär och text motivera och locka till samspel, att upprätthålla kontakten och att genomföra rörelsen som ingår.

Sjukgymnastiska mål

Handstereotyper och andningsstörningar vid Rett syndrom ger muskelspänningar i nacke och axlar. Att på ett lekfullt sätt få göra dessa rörelser regelbundet kan hjälpa till att förebygga stramningar i musklerna.

Tips

Utförs lugnt, invänta barnets medverkan. Locka barnet att efter hand göra rörelsen själv. Stöd ges på barnets höfter eller så långt ner som möjligt.

Handen

(Text & Musik Märith Bergström-Isacsson)

D

A

A7

D

1 & 2 //: Här är din hand och det känns när någon känner, känns när någon känner i din hand.

bm

A

A7

D

Här är din hand och det känns när någon kittlar, känns när någon kittlar i din hand. ://

3 Här är dina händer, du känner när dom klappar. Känner när de klappar mot varann.
Här är dina händer du känner när de klappar, känner när de klappar mot varann. (2 ggr)

Musikterapeutiska mål

Att genom beröring inuti handen hjälpa barnet att bryta sina handstereotypier och att, om möjligt, slappna av en liten stund. Det kan även öppna upp för kontakt och ett tyst samtal.

Sjukgymnastiska mål

Man stimulerar känslan i handen och ger nya och andra intryck än de barnet får av sina stereotypier. Även barn med andra funktionshinder än Rett syndrom kan vara inaktiva med sina händer och får också de för lite och ej så varierade intryck från dem.

Tips

Många kan behöva hjälp att öppna handen och att vända upp handflatan. Vid vers 1 & 2 vänds handflatan uppåt.

Inte så lätt

(Text & Musik Märith Bergström-Isacsson)

D bm G em D A7 D

//: Det är inte så lätt att sitta rätt när världen lutar så här.://

G D bm em7 A7 D (D7)

//: Det är tur att jag har en hand som jag kan luta mig mot. (Ja) :// (2 ggr)

Musikterapeutiska mål

Det kan underlätta om man vet vad man ska göra. Det skapar trygghet och tillit. Viktigt att våga lita på den personen som man är beroende av. Den här sångtexten beskriver just att man ska luta sig mot sin egen hand och att det då är bra att ha en annans hand som stöd.

Sjukgymnastiska mål

Att kunna ta stöd på sina armar är funktionellt och praktiskt bl.a. vid förflyttningar och uppresning. Det ger också träning för musklerna i armar och skuldror. Att ta stöd på sin händer och få belasta händer/armar/skuldror är något som barn med Rett syndrom sällan gör spontant, eller gör i mindre grad än andra som en följd av handstereotypierna.

Tips

Utförs lugnt åt en sida i taget. Känna kroppens lutning och tyngden i handen. Gärna ”ruska lite” på barnet eller gunga lite. Kan göras mot den vuxnes hand, ben eller mot golvet.

Knuffen

(Text & Musik Märit Bergström-Isacsson)

G7

C

G7

//: Nu kommer det en knuff. En liten, liten puff. Och du som hänger mé,

C

här kommer nummer tre.

G7

C

G7

Men nu så blev det fel. Det var ju några fler. Men spelar det nån' roll.

C

Det är så svårt att hålla koll. ://

Musikterapeutiska mål

Sången bygger upp förväntan. Man vet att något ska hända och förbereds därmed på den lilla knuff som kommer. Det blir roligt och tydligt.

Sjukgymnastiska mål

Det här är ett sätt att stimulera skyddsreflexer och balansreaktioner. Viktigt för de flesta barn som har någon form av funktionshinder men också ett roligt "bus" för alla barn.

Tips

Man börjar med knuff framåt för att senare knuffa till sidorna. Att ta emot sig bakåt är det som barn utvecklar sist. Det är viktigt att uppmärksamma hur långt varje barn har utvecklats så leken blir trygg, rolig och utmanande.

Hoppsång

(Text & Musik Mårith Bergström-Isacsson)

E7

am

E7

//: Nu ska vi hoppa, hoppa, hoppa, hoppa - stanna. Nu ska vi hoppa, hoppa, hoppa, hoppa - stanna.

dm

Cmaj7

dm

am

Men du kom hit. Kom hit till mig. Är du beredd? Vi börjar om. ://

dm

Cmaj7

dm

am

(sista gången) Men du kom hit. Kom hit till mig, och pusta ut. Nu är sången slut.

(3 ggr)

Musikterapeutiska mål

Sången skapar en tydlig förväntan och kontakt. Den ger även en tydlig upplevelse av rytm, tempo och tempoväxlingar. Rytmen bär rörelsen och tempoväxlingarna tydliggör skillnaden mellan aktivitet och vila.

Sjukgymnastiska mål

Här får barnet belasta sina ben och fötter under rolig lek. Belastning i sig stimulerar känselkroppar i leder och muskler och ger impulser till barnet att sträcka på kroppen. Till det används också impulser och intryck från syn och inneröra.

Tips

Riktigt små barn kan hoppa i den vuxnes knä, medan lite större barn kan hållas framför den vuxne på golvet. Om barnet inte själv tar stöd på fötterna kan rörelsen göras med barnet sittande gränsle över den vuxnes ben. Var följsam i de musikaliska tempoväxlingarna även om utgångsläget ändras.

Flygplanet

(Text & Musik Märith Bergström-Isacsson)

C am dm7 G7 F G7 F

Tänk om jag vore ett flygplan, då kunde jag flyga högt i det blå. Leka med alla fåglar, se allt

G7 C am dm7 G7 C

som händer och sker. Tänk om jag vore ett flygplan. Om du va snäll kunde du kanske få åka med.

(2 ggr)

Musikterapeutiska mål

Sången talar om vad som ska ske och ger på så sätt trygghet i övningen. Melodins karaktär och lugn hjälper till att hålla rörelsen och upplevelsen av rörelsen.

Sjukgymnastiska mål

Här är ett sätt att stärka ryggen, att sträcka ut den och motverka hopsjunkna ställningar. Det är ju inte enbart vid Rett syndrom det finns risk för att utveckla olik-sidighet, snedhet eller svaghet i ryggens muskler. Alla barn kan behöva den rörelsen för att variera sin kropp.

Tips

Rörelsen kan göra på flera sätt. På stol: barnet liggande på mage i den vuxnes knä, vänt mot de andra, stödd av den vuxnes lår och händer under mage/bröstkorg.

Barnet lockas att titta upp.
På golv: barnet ligger tvärs över den vuxnes ben och lockas att hålla upp huvudet. Den vuxne kan också ligga på rygg med barnet på sina underben/fotsulor.

Det blir då en bra ögonkontakt mellan barn och vuxen. Viktigt är att man som medhjälpare har målet klart för sig – barnet ska sträcka på ryggen, lyfta huvudet och ha roligt.

Slut

(Text & Musik Märith Bergström-Isacsson)

D bm A D G A D bm G A D

Nu har vi jobbat färdigt för idag och du har gjort det väldigt bra. Det är slut på musoriken för idag.

G A D

Ja det är slut på musoriken för idag.

Mål

En tydlig signal som berättar att det är slut på denna aktivitet. En hjälp i att skapa struktur och ramar. Det är även en sång med tydlig rytm som uppmanar till egen aktivitet och rörelselust.

Materialförslag

Andersson, S. & Bergström, T. A. (1999):

Var är tummen? – Här är jag!: med hjälp av musik, rytm och sång stimulera till ökad kroppsuffattning.

ISSN 1402-1595 / ISRN LTU-PED-EX--99/047--SE / NR 1999:047

Bergström-Isacsson, M. (1996):

Musik från topp till tå.

Hestra: Isaberg Förlag/Svensk Skolmusik AB

Bergström-Isacsson, M. (2004):

Mera musik från topp till tå.

Hestra: Isaberg Förlag/Svensk Skolmusik AB

Bjørkvold, J. R. (1991):

Den musiska människan.

Kristianstad: Runa Förlag AB

Broberg, C, Korshøj, C, Thorborg,

L, Hovmand Hansen B, Bregenhøj, AK & Thybo P. (1996):

Musik i det fysioterapeutiske arbejde.

Danske Fysioterapeuter nr.18

Elefant, C. & Lotan, M. (2004):

Rett syndrome: Dual intervention

– *Music and Physiotherapy.* NJMT,13(2)

Fagerström, Å.(2006):

(Rätt) musik har terapeutisk effekt.

Fysioterapi nr 8

Grocke, D. and Wigram, T. (2007):

Receptive Methods in Music Therapy, techniques and clinical applications for music therapy clinicians, educators and students.

London and Philadelphia: Jessica Kingsley Publishers

Henriksson, M. & Larsson, C. (2006):

En studie kring musik och rörelse i förskolan,

”Musik skall byggas utav glädje”.

Malmö högskola/Lärarytildningen

Hopp Hatten, DVD (2007):

Stockholm: Hatten Förlaget AB

Shumway-Cook, A. Woollacott M.H. (2001):

Motor Control: Theory and Practical Applications.

Lippincott Williams & Wilkins

Sigmundsson, H. & Pedersen A.V. (2004):

Motorisk utveckling: nyare perspektiv på barns motorik.

Studentlitteratur

MUSORIK ÄR ETT musik- och -rörelsematerial som kommit till utifrån ett samarbete mellan Musikterapeut Märith Bergström-Isacsson och Sjukgymnast Gunilla Larsson vid Rett Center på Frösön. De har under ett antal år arbetat tillsammans i det tvärfackliga team som arbetar specifikt med Rett syndrom. Rett Center är ett nationellt center som bedriver specialistvård, konsultinsatser, forskning och utveckling.

SÅNGERNA OCH RÖRELSENA är tänkta för små barn med eller utan funktionshinder. Att arbeta med kroppsrörelser på ett medvetet sätt redan när barnen är små, så små att man kan

ha dem i knäet, kan hjälpa till att förebygga problem längre fram. Det är betydligt enklare och roligare att genomföra rörelserna om det finns en anledning att göra dem. I de specialskrivna sångerna bärs rörelsen fram på ett naturligt sätt och blir på så sätt en trevlig stund. Det är annars lätt att bli så inriktad på att träna att lusten och glädjen glöms bort.

NATIONELLT CENTER
för RETT SYNDROM & NÄRLIGGANDE DIAGNOSER